

แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 2 เรื่อง คำตอบของสมการ

*****

3.1 ประโยคสัญลักษณ์ที่เป็นสมการ

ประโยคสัญลักษณ์ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ของจำนวน
 โดยมีสัญลักษณ์ “=” เรียกว่า สมการ

พิจารณาประโยคสัญลักษณ์ต่อไปนี้ว่าเป็นสมการหรือไม่เป็นสมการ

ประโยค	เป็น สมการ	ไม่เป็น สมการ	ประโยค	เป็น สมการ	ไม่เป็น สมการ
1. $2+3 < 10$		/	1. $9x < 4$		
2. $3 - 16 = 10$	/		2. $9 + 1 = 12$		
3. $2x \neq 7$		/	3. $5 - 1 > 2$		
4. $x + 1 \geq 8$		/	4. $x + 2 = 9$		
5. $2x - 3 = 12$	/		5. $2x - 7 = 42$		
6. $5 + 2 = 6$	/		6. $6 \neq 5 + 2$		
7. $4y + 1 > 14$		/	7. $7y + 1 \geq 4$		
8. $15a + 6 = 0$	/		8. $4x + 5 = 5 + 4x$		
9. $3y \leq 15$		/	9. $12 - m \leq 18$		
10. $x + 2 = x - 3$	/		10. $a = b$		

3.2 ฝึกการแทนค่าตัวแปร

สมการต่อไปนี้มีตัวแปร

$$x + 1 = 3, \quad 2y = 4, \quad 6m - 5 = 42, \quad a + b = 3$$

$$2 + x = 13, \quad 4a = 5, \quad \frac{1}{2}x + \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$$

มาฝึกการแทนค่าตัวแปร

1) ให้นักเรียนนำจำนวนที่อยู่ใน [ ] แทนค่าตัวแปรในสมการ แล้วพิจารณาว่าผลลัพธ์ที่ได้ เป็นจริงหรือเท็จ

ตัวอย่าง

ลองทำเอง

<p>1. $x + 3 = 7$ [4]</p> <p><u>วิธีทำ</u> จากสมการ $x + 3 = 7$</p> <p>แทน x ด้วย 4 ได้ $4 + 3 = 7$</p> <p style="text-align: center;">$7 = 7$ เป็นจริง</p> <p>ดังนั้น แทน 4 ในสมการแล้วทำให้สมการเป็นจริง</p>	<p>1. $x + 5 = 7$ [2]</p> <p><u>วิธีทำ</u> .....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>2. $\frac{y}{3} = 5$ [15]</p> <p><u>วิธีทำ</u> จากสมการ $\frac{y}{3} = 5$</p> <p>แทน y ด้วย 15 ได้ $\frac{15}{3} = 5$</p> <p style="text-align: center;">$5 = 5$ เป็นจริง</p> <p>ดังนั้น แทน 15 ในสมการแล้วทำให้สมการเป็นจริง</p>	<p>2. $\frac{m}{5} = 6$ [30]</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

<p>3. $2x + 1 = 7$ [2]</p> <p><u>วิธีทำ</u> จากสมการ $2x + 1 = 7$ แทน x ด้วย 2 ได้ $2(2) + 1 = 7$ $4 + 1 = 7$ $5 = 7$ เป็นเท็จ</p> <p>ดังนั้น แทน 2 ในสมการแล้วทำให้สมการเป็นเท็จ</p>	<p>3. $5n + 1 = 11$ [3]</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>4. $2(y - 1) = 12$ [8]</p> <p><u>วิธีทำ</u> จากสมการ $2(y - 1) = 12$ แทน y ด้วย 8 ได้ $2(8 - 1) = 12$ $2(7) = 12$ $14 = 12$ เป็นเท็จ</p> <p>ดังนั้น แทน 8 ในสมการแล้วทำให้สมการเป็นเท็จ</p>	<p>4. $3(x - 1) = 15$ [6]</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>5. $-5 = x - 2$ [7]</p> <p><u>วิธีทำ</u> จากสมการ $-5 = x - 2$ แทน x ด้วย 7 ได้ $-5 = 7 - 2$ $-5 = 5$ เป็นเท็จ</p> <p>ดังนั้น แทน 7 ในสมการแล้วทำให้สมการเป็นเท็จ</p>	<p>5. $-3 = y + 2$ [-5]</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>6. $2a = 18$ [5]</p> <p><u>วิธีทำ</u> จากสมการ $2a = 18$ แทน a ด้วย 5 ได้ $2(5) = 18$ $10 = 18$ เป็นเท็จ</p> <p>ดังนั้น แทน 5 ในสมการแล้วทำให้สมการเป็นเท็จ</p>	<p>6. $3x = 12$ [3]</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

<p>7. $8 - y = -2$ [10]</p> <p>วิธีทำ จากสมการ $8 - y = -2$ แทน y ด้วย 10 ได้ $8 - 10 = -2$ $-2 = -2$ เป็นจริง ดังนั้น แทน 10 ในสมการแล้วทำให้ สมการเป็นจริง</p>	<p>7. $5 - y = -3$ [8]</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>8. $3x^2 = 27$ [3]</p> <p>วิธีทำ จากสมการ $3x^2 = 27$ แทน x ด้วย 3 ได้ $3(3^2) = 27$ $3(9) = 27$ $27 = 27$ เป็นจริง ดังนั้น แทน 3 ในสมการแล้วทำให้สมการ เป็นจริง</p>	<p>8. $2n^2 = 3$ [4]</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>9. $n - 2 = n + 1$ [5]</p> <p>วิธีทำ จากสมการ $n - 2 = n + 1$ แทน n ด้วย 5 ได้ $5 - 2 = 5 + 1$ $3 = 6$ เป็นเท็จ ดังนั้น แทน 5 ในสมการแล้วทำให้ สมการเป็นเท็จ</p>	<p>9. $n + 5 = n - 1$ [3]</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>10. $x + \frac{1}{3} = \frac{4}{3}$ [$\frac{2}{3}$]</p> <p>วิธีทำ จากสมการ $x + \frac{1}{3} = \frac{4}{3}$ แทน x ด้วย $\frac{2}{3}$ ได้ $\frac{2}{3} + \frac{1}{3} = \frac{4}{3}$ $\frac{3}{3} = \frac{4}{3}$ เป็นเท็จ ดังนั้น แทน $\frac{2}{3}$ ในสมการแล้วทำให้ สมการเป็นเท็จ</p>	<p>10. $\frac{1}{4} + y = 1$ [$\frac{3}{4}$]</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

ทำเองทั้งหมดได้เลย

2) ให้นักเรียนนำจำนวนที่อยู่ใน [ ] แทนค่าตัวแปรในสมการแล้วพิจารณาว่าผลลัพธ์ที่ได้เป็นจริงหรือเท็จ

<p>1. $m + 5 = 10$ [4]</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>2. $2(x + 7) = 24$ [5]</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>3. $\frac{2m}{3} = \frac{m}{4}$ [12]</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p style="text-align: right;"></p>	<p>4. $\frac{3m}{5} = 20$ [30]</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>5. $5 - 2x = 7$ [-1]</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p></p>	<p>6. $8 - y = -2$ [10]</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p></p>

<p>7. $3(y - 2) = 18$ [8]</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> 	<p>8. $\frac{3(x + 2)}{4} = -6$ [6]</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
---	--

เหนื่อยนักพักก่อน เหนื่อยนักพักก่อน เหนื่อยนักพักก่อน

3.3 คำตอบของสมการ

กำหนดสมการ $x + 1 = 3$ ถ้าแทนค่า x ด้วย 2 จะได้ $2 + 1 = 3$
 ซึ่งทำให้สมการเป็นจริง เรียก 2 ว่าเป็น คำตอบของสมการ

1) วิธีการหาคำตอบของสมการโดยการแทนค่าตัวแปร

<p>1. $2x = 6$ <u>วิธีทำ</u> จากสมการ $2x = 6$ แทน x ด้วย 3 ได้ $(2)(3) = 6$ $6 = 6$ เป็นจริง ดังนั้น 3 เป็นคำตอบของสมการ</p>	<p>1. $5x = 30$ ....</p>
<p>2. $x - 7 = 2$ <u>วิธีทำ</u> จากสมการ $x - 7 = 2$ แทน x ด้วย 9 ได้ $9 - 7 = 2$ $2 = 2$ เป็นจริง ดังนั้น 9 เป็นคำตอบของสมการ</p>	<p>2. $y - 6 = 8$ ....</p>

<p>3. $x^2 = 49$</p> <p><u>วิธีทำ</u> $x^2 = 49$</p> <p>แทน x ด้วย 7 ได้ $7^2 = 49$</p> <p>$7 \times 7 = 49$</p> <p>$49 = 49$ เป็นจริง</p> <p>ดังนั้น 7 เป็นคำตอบของสมการ</p> 	<p>3. $y^2 = 81$</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>4. $y + 3 = -1$</p> <p><u>วิธีทำ</u> จากสมการ $y + 3 = -1$</p> <p>แทน y ด้วย -4 ได้ $-4 + 3 = -1$</p> <p>$-1 = -1$ เป็นจริง</p> <p>ดังนั้น -4 เป็นคำตอบของสมการ</p>	<p>4. $w + 5 = -2$</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>5. $2x + 1 = 5$</p> <p><u>วิธีทำ</u> จากสมการ $2x + 1 = 5$</p> <p>แทน x ด้วย 2 ได้ $(2)(2) + 1 = 5$</p> <p>$4 + 1 = 5$</p> <p>$5 = 5$ เป็นจริง</p> <p>ดังนั้น 2 เป็นคำตอบของสมการ</p>	<p>5. $3t + 2 = 8$</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

<p>6. $8a = -8$ <u>วิธีทำ</u> จากสมการ $8a = -8$ แทน a ด้วย -1 ได้ $(8)(-1) = -8$ $-8 = -8$ เป็นจริง ดังนั้น -1 เป็นคำตอบของสมการ</p>	<p>6. $9y = -18$ </p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>7. $-w = 1$ <u>วิธีทำ</u> จากสมการ $-w = 1$ แทน w ด้วย -1 ได้ $-(-1) = 1$ $1 = 1$ เป็นจริง ดังนั้น -1 เป็นคำตอบของสมการ</p>	<p>7. $-y = 2$ </p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>8. $4d = 1$ <u>วิธีทำ</u> จากสมการ $4d = 1$ แทน d ด้วย $\frac{1}{4}$ ได้ $(4)\left(\frac{1}{4}\right) = 1$ $1 = 1$ เป็นจริง ดังนั้น $\frac{1}{4}$ เป็นคำตอบของสมการ</p>	<p>8. $3c = 1$ </p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

<p>9. $2(x + 1) = -4$ <u>วิธีทำ</u> จากสมการ $2(x + 1) = -4$ แทน x ด้วย -3 ได้ $2(-3 + 1) = -4$</p> <p> $(2)(-2) = -4$ $-4 = -4$ เป็นจริง ดังนั้น -3 เป็นคำตอบของสมการ</p>	<p>9. $3(t + 2) = -9$</p> <p>..... ....</p>
<p>10. $x + 1 = 2x$ <u>วิธีทำ</u> จากสมการ $x + 1 = 2x$ แทน x ด้วย 1 ได้ $1 + 1 = (2)(1)$</p> <p>$2 = 2$ เป็นจริง ดังนั้น 1 เป็นคำตอบของสมการ</p>	<p>10. $3y + 2 = 2y$</p> <p>..... ....</p> <p></p>
<p>11. $3x^2 = 75$ <u>วิธีทำ</u> จากสมการ $3x^2 = 75$ แทน x ด้วย 5 ได้ $3(5^2) = 75$</p> <p>$3(25) = 75$ $75 = 75$ เป็นจริง ดังนั้น 5 เป็นคำตอบของสมการ</p>	<p>11. $4y^2 = 36$</p> <p>..... ....</p>

ฝึกต่ออีกเถอะนะ ที่รัก!

12. $\frac{3x}{2} = 9$

วิธีทำ จากสมการ $\frac{3x}{2} = 9$

แทน x ด้วย **6** ได้ $\frac{3(6)}{2} = 9$

$$\frac{18}{2} = 9$$

$$9 = 9 \text{ เป็นจริง}$$

ดังนั้น **6** เป็นคำตอบของสมการ

12. $\frac{3c}{5} = 6$

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลองทำเองโดยไม่มีตัวอย่าง

<p>5. $x + 5 = 7 - x$</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> 	<p>6. $4x + 3 = 4x - 1$</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>7. $10m = 3m + 7m$</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> 	<p>8. $\frac{x - 3}{8} = 1$</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

ข้อสังเกต ลักษณะคำตอบของสมการจะมีลักษณะดังนี้

1. เป็นสมการที่มีบางจำนวนเป็นคำตอบ
2. เป็นสมการที่มีทุกจำนวนเป็นคำตอบ
3. เป็นสมการที่ไม่มีจำนวนใดเป็นคำตอบ

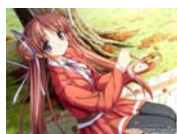
3.4 ตรวจสอบความเข้าใจ

ตรวจสอบความเข้าใจอีกครั้งก่อนทำการทดสอบหลังเรียน

ให้นักเรียนพิจารณาว่า จำนวนที่อยู่ใน [ ] เป็นคำตอบของสมการ
หรือไม่ โดยใส่เครื่องหมาย / ถ้าเป็น และใส่ × ถ้าไม่เป็น

.....1.	$2x = 14$	[7]
.....2.	$a + 5 = 7$	[2]
.....3.	$x - \frac{1}{5} = 0$	[5]
.....4.	$x = 0$	[0]
.....5.	$4 - y = -5$	[1]
.....6.	$\frac{a+1}{2} = 2$	[3]
.....7.	$-3 = m - 1$	[4]
.....8.	$n^2 = 1000$	[10]
.....9.	$2y - y = y$	[ทุกจำนวนจริงเป็นคำตอบ]
.....10.	$x - 1 = x + 1$	[ไม่มีจำนวนจริงใดเป็นคำตอบ]
.....11.	$\frac{y-5}{4} = -\frac{1}{4}$	[4]
.....12.	$3m + m = 28$	[8]
.....13.	$-1.2 + 2x = 6$	[3.6]
.....14.	$\frac{x}{3} - 2 = -4$	[6]
.....15.	$\frac{x}{2} - \frac{x}{3} = \frac{2x}{6}$	[1]

ในที่สุดก็ทำงานเสร็จ